

МІСТОБУДУВАННЯDOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2021.59.172-188>

УДК 711.123, 711.163, 712.3/7

Вадімов Вадим Митрофанович,*доктор архітектури, професор,**завідувач кафедри містобудування та архітектури**Національний університет «Полтавська політехніка ім. Юрія Кондратюка»**vmvadimov@ukr.net,*<http://orcid.org/0000-0002-8131-8779>**Мерилова Ірина Олександрівна,***кандидат архітектури, доцент**кафедри архітектурного проектування та містобудування,**Придніпровська державна академія будівництва та архітектури**irina.merilova@gmail.com,*<http://orcid.org/0000-0003-2019-0780>**Самойленко Євгенія Віталіївна,***асистент кафедри архітектурного проектування та містобудування,**Придніпровська державна академія будівництва та архітектури**jsamoilik@gmail.com,*<http://orcid.org/0000-0003-2813-4767>**СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ПРИБЕРЕЖНИХ ТЕРИТОРІЙ
ВЕЛИКОГО МІСТА**

Анотація: стаття доводить, що системний підхід до містобудівної організації прибережних територій включає складні екологічні та рекреаційні завдання. У дослідженні детально розглядається необхідність створення комплексної стратегії щодо відновлення прибережної зони. Обґрунтовується комплекс заходів, серед яких виділяється активізація водоохоронних функцій прибережних районів, реабілітація порушених територій, використання рекреаційного та містобудівного потенціалу прибережних територій для формування рекреаційної бази вздовж акваторії, розробка інтегрованої системи управління процесами прибережних зон та інтеграція еко-кластерів у структуру прибережних територій.

Робота окремо висвітлює можливість створення рекреаційного кластеру, який забезпечить безперервність природних рамок, враховуючи багатовекторність формування урбанізованого середовища. Встановлено, що

зв'язок рекреаційного кластеру із заміською зеленою смугою та акваторією дозволить створити пішохідну рекреаційну базу в місті та за його межами, а також сприятиме екологізації міста та впливатиме на моделювання екологічної інфраструктури.

Ключові слова: прирічкові території; водний діаметр; рекреаційний каркас; ревіталізація; екологічний кластер.

Постановка проблеми. Особливості рекреаційного використання територій міст, зокрема формування ландшафтної структури та комплексної системи озеленення прибережної території у взаємозв'язку із акваторією, створення водно-зелених діаметрів, ревіталізація долин річок, формування окремих водно-зелених об'єктів, кластеризація – помітні сучасні містобудівні тенденції, властиві багатьом містам світу і досі не достатньо реалізовані в містах України. Світовий досвід підтверджує, що системний підхід до містобудівної організації прирічкових територій включає комплексні природоохоронні та рекреаційні завдання: управління поверхневими стоками в межах водозбору; захист територій від затоплення та підтоплення, який може реалізовуватись зокрема в ландшафтний спосіб. Ці процеси підтверджуються відповідними планувальними документами, однак наразі не зазнали значного поширення.

Вирішення функціонально-планувальних потреб міста та архітектурно-ландшафтної організації рекреаційних просторів у його структурі ускладнюється особливостями прирічкового ландшафту та його взаємодією з урбанізованим середовищем [4].

Виникає потреба пошуку нових контактних областей та стійких моделей взаємодії урбанізованого та природного середовищ. Питання трансформується та розглядається в площині сталого розвитку з формуванням екологічно стійких культурних ландшафтів прирічкових територій в структурі міста [16]. Діалектичне протиріччя розвитку теоретичних підходів та стратегій формування контактних зон між містом та акваторією знаходиться в полі «діалогу двох стихій» [5]. В основі організації взаємодії урбанізованого та природного лежить концепція симбіозу. Один із напрямків можливого структурування та змістовного наповнення рекреаційного простору знаходиться в площині багаторівневих просторових, візуальних та композиційних взаємодій акваторії, прирічкового простору та міського середовища. При цьому виникає необхідність у формуванні відповідної комплексної стратегії розвитку прирічкових територій з урахуванням унікального комплексу завдань та факторів, притаманних конкретному урбанізованому середовищу.

Мета. Проаналізувати особливості рекреаційного використання прирічкових територій в сучасних містобудівних умовах та надати практичні рекомендації щодо формування стратегії розвитку прирічкових територій на прикладі міста Дніпро.

Науково-методичною базою для проведення дослідження стали наукові роботи стосовно рекреаційного використання прибережних територій. Це фундаментальні праці Т. Ф. Панченко [11, 19], Ю. М. Білоконя [1], В. М. Вадімова [2], В. А. Нефедова [10], Г. М. Шульги [17], Л. І. Рубан [15]. Були враховані наукові праці та проектний досвід в галузі містобудування, зокрема дослідження урбанізованого середовища міста Дніпра в проектних пропозиціях - концепція міського розвитку [13, 14], а також матеріали до генерального плану міста: схема зонування території, проект внесення змін до генерального плану [3, 4]. Окремо були враховані дослідження в області реновації промислових прибережних територій міста Дніпро [5-9, 16, 18].

Виклад основного матеріалу. *Діалектичне протиріччя в системі «місто-акваторія».* Наявність води в міській структурі є великою цінністю, як з точки зору візуального сприйняття та комфортного проживання його мешканців, так і з точки зору екології міського середовища. Набуття якісно нового змісту при взаємодії людини і природи може бути реалізоване за умов надання територіально-просторовим та містобудівним процесам культурологічного змісту [2].

Так, питання функціональної орієнтації на ландшафтну реконструкцію територій вздовж акваторії великих річок актуалізовано у низці наукових праць, що були покладені в дане дослідження. Відповідно до них, аналіз існуючого функціонального використання прибережної зони міста Дніпро показав, що житлова забудова, а також громадські та промислові зони займають до 80% площі всіх освоєних прирічкових ділянок. За сумою факторів, розміщення житлової забудови поблизу центральної зони міста дає більший економічний ефект від використання території, ніж формування рекреаційних комплексів, проте вступає у протиріччя з потребою в озеленених просторах.

На сьогоднішній день, раціональне використання територіальних ресурсів є однією з найважливіших задач у галузі містобудування. В більшості випадків підвищення якості міського середовища пов'язане з необхідністю розробки системи реконструктивних заходів та принципів архітектурно-ландшафтної організації території, яка має бути частиною довгострокової програми розвитку територій вздовж акваторії.

Сучасні урбаністи і ландшафтні архітектори такі, як Патрік Бушан і Жиль Клема фіксують механізми утворення занедбаних або малоефективних міських територій в межах міста. Виникнення таких зон властиво процесу урбанізації та

має важливий характер з екологічної точки зору. Так звані «ландшафти третього порядку», не дивлячись на недостатньо активну роль в житті міста, набувають великого значення у формуванні міської структури [21].

З усвідомленням необхідності сталого розвитку, вся містобудівна система та політика міст в європейських країнах стала орієнтуватися на взаємодію та узгоджене функціонування економічних, соціальних і екологічних факторів [20]. Зокрема яскраво простежуються тенденції: до компактного розвитку міст, збереження «зеленого поясу», інтеграції «дикої природи» у міське середовище, розширення біорізноманіття, озеленення занедбаних та ревіталізації колишніх промислових територій.

Згідно з дослідженнями Бернарда Сеші, характер процесу трансформації території відображає традиції урбанізму певної країни. Незважаючи на те, що про наявність «природної складової» в містах говорити не просто, найбільш невивченими залишаються аспекти взаємодії міської та ландшафтної територій, їх здатності до розвитку, синергії та трансформації. Прирічкові території в межах міста виступають в якості буфера між містом і акваторією. Їх основною функцією є забезпечення взаємодії природного і антропогенного каркасів міської території. Створення такої унікальної зони в місті передбачає відповідну містобудівну трансформацію. Проблеми, стратегічні цілі та отримані результати, які виникають у вимірі цього процесу, вимагають подальшого переосмислення [2].

Простір в межах акваторії лежить в основі формування водно-зеленого діаметру, та є елементом природного каркасу міста. (рис. 1). Таким чином, реновація в межах акваторії має передбачати комплексний підхід в організації екологічного каркасу міста, оптимізацію системи функціонального зонування його територій, насичення цих територій «зеленими зонами», а також формування екологічно збалансованого середовища, що підтримуватиме та сприятиме відродженню екологічно нестабільних територій.

Досліджуючи розміщення архітектурних об'єктів і організацію рекреаційних просторів в прирічковій зоні, є можливість проаналізувати ступінь залучення прирічкового простору до містобудівної структури та формування його рекреаційного каркасу.

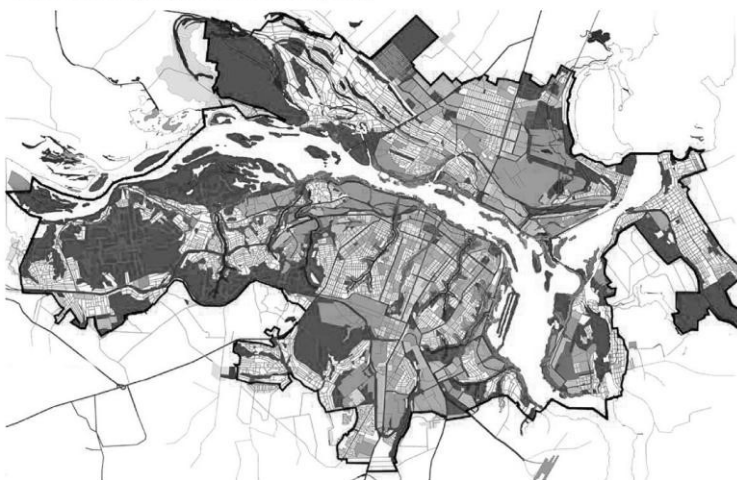
Для міста Дніпро було виділено фрагменти в структурі прирічкової зони, проаналізовано їх функціональне наповнення, доступність та характер озеленення. Відзначено фрагментарний характер прирічкових міських ансамблів, які перемежуються з промисловими зонами, що розривають лінію сприйняття. Прирічкові території Дніпра, в умовах постіндустріального міста, потребують водночас побудови збалансованого відношення при радикальній реконструкції та зваженої стратегії використання. Стратегія повинна

керуватись певними вимогами до проведення реноваційних заходів, до яких відноситься: активізація водозахисних функцій прирічкових територій; реабілітація порушених територій; використання рекреаційно-містобудівного потенціалу прирічкових територій для формування рекреаційного каркасу вздовж акваторії; інтегрування еко-кластерів в структуру прирічкових територій та розвиток системи комплексного управління процесами.

Зелені зони в межах міста

Виявлення рекреаційного каркасу

Виявлення рекреаційного каркасу

Рис. 1 Виявлення рекреаційного каркасу м. Дніпро

Активізація водозахисних функцій прирічкових територій. Велике значення в екологізації міста відводиться формуванню його екологічної інфраструктури, невід'ємною складовою якої є система зелених насаджень та акваторія міста, що комплексно формують природний рекреаційний каркас. Це система природного типу, що забезпечує створення відповідних, з екологічної точки зору, умов життя в місті, допускає безперервність природного каркасу в просторі міста та формує зв'язок з приміськими рекреаційними територіями (рис. 1).

Методологія просторово-функціонального формування міського середовища в зоні акваторії враховує трансформації берегової зони в просторово-тематичний сценарій разом з необхідністю інтеграції всієї кількості локальних містобудівних задач. Аналіз можливих векторів розвитку прирічкового простору в межах міста з формуванням контактної зони в його структурі, в якості інструмента проектного моделювання, робить можливим регулювання структурних компонентів забудови і озелених просторів в межах акваторії, створення контактної області зі змістовними рівнями взаємодії складових прирічкових територій [3].

Реабілітація прирічкових територій, під якою розуміється комплекс заходів в межах прирічкового простору, сприяє територіальному відновленню та реалізації принципів екологічної стійкості, гуманізації та соціальної орієнтованості середовища, підтримці балансу природних і антропогенних компонентів міського ландшафту і реалізації рекреаційних потреб міського населення. В даний період розвитку прирічкові території є функціонально насиченим та урбанізованим простором. Дослідження розвитку територіально-просторової структури міст щодо систем акваторії дозволило визначити, що прирічкові території схильні до різного ступеня урбанізації, деякі з них потребують реновації та заміни функції.

Однією з основних цілей реконструктивних проектів є визначення підходів до трансформації ландшафтної системи міста Дніпро в ефективний і стабільно функціонуючий містобудівний каркас. Однак наразі залишаються маловивченими багато аспектів, що стосуються форм перетворення міського ландшафту та природних форм з точки зору їх просторових характеристик та ролі у формуванні композиції міста, а також процесу формування еколого-містобудівного каркаса та організації системи відкритих просторів.

Таким чином, саме генеральний план, як регулюючий документ, має визначити шлях трансформації міського середовища в напрямку вектора сталого інноваційного розвитку території на основі впровадження нового структурного елемента природного комплексу.

Формування системи екологічного річкового коридору вздовж акваторії. Цілісна стратегія екологічної реабілітації та естетичної гармонізації середовища прирічкових зон означає перехід від приватних, фрагментарних впроваджень до комплексної структури прирічкового міського середовища. Основними елементами системи виступають поперечні зв'язки, як спосіб формування контактної зони річки та міста. Дослідження встановило, що саме наявність зручних зв'язків комунікацій між міським центром та прирічковою територією є запорукою максимальної інтеграції розрізнених, окремо існуючих територій. Так, згідно з основною концепцією, елементи забудови, зелених зон та водних акваторій гармонійно перетікають один в одного та формують єдиний простір та комплексну містобудівну форму завдяки впровадженню в їх структуру еко-кластера, як незалежного ландшафтно-екологічного елемента (рис. 2, 3).

Кластер в містобудуванні розуміється як територіальне утворення всередині мегаполісу. Він представляє собою відносно автономну одиницю і забезпечує своїм жителям повний набір міських функцій (житлову, адміністративно-ділову, торгово-розважальну, рекреаційну). Таким чином об'єднання кількох однорідних елементів може розглядатися як самостійна одиниця, що володіє певними властивостями [9].

Також, кластер в міському середовищі розуміється як група середовищних просторів, об'єднаних інноваційними каналами зв'язку, та інфраструктурною складовою, і представляє, з точки зору жителя міста, єдиний міський ресурс [9].

Таким чином, кластер розуміється як пов'язана сукупність міських просторів, що працюють спільно для виконання функцій системи міста. Раніше, кластеризація, в основному, застосовувалася в економічній сфері, однак у дослідженні запропоновано розглянути інтеграцію кластера, як елемента ландшафтно-архітектури, в структуру прирічкової території для створення цілісного рекреаційного простору вздовж акваторії великої річки.

Так, ландшафтний підхід при створенні еко-кластерів буде задіяно в якості методу реорганізації середовища шляхом внесенням природи в міський простір з метою формування елементів зеленої інфраструктури. Компонентами структури прирічкових територій наразі стануть: комплексні середовищні ансамблі, групи та одиночні домінуючі об'єкти, інженерні споруди, фонові об'єкти.

В ході дослідження встановлено, що структурними компонентами ландшафту міської акваторії виступають ландшафтні особливості місцевості, геопластика рельєфу, характер озеленення, а також планувальні параметри, особливості конфігурації акваторії та її берегової смуги.

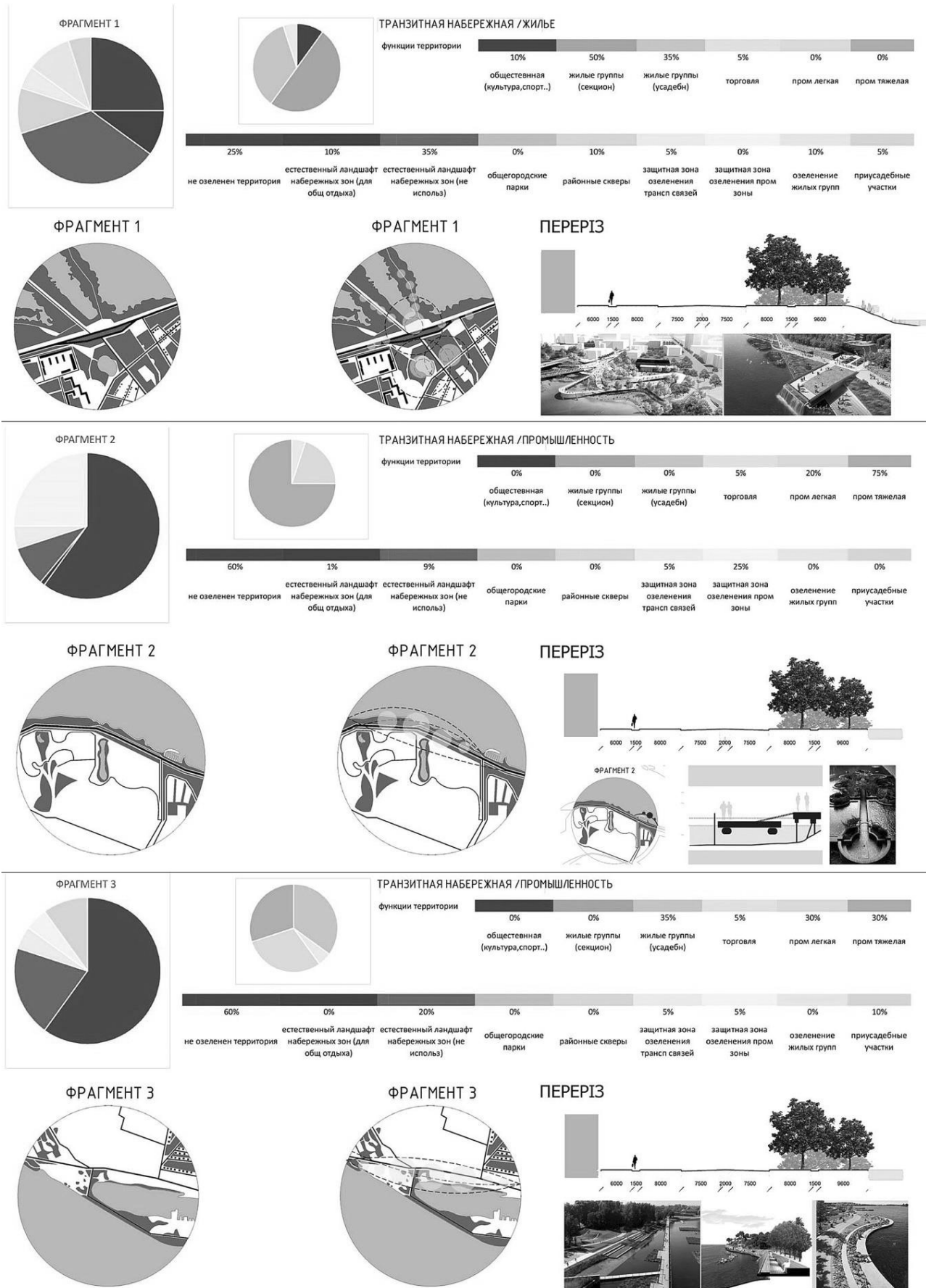

Рис. 2 - Аналіз фрагментів 1-3 прирічкової зони в структурі міста. Стратегії трансформацій прибережної смуги.

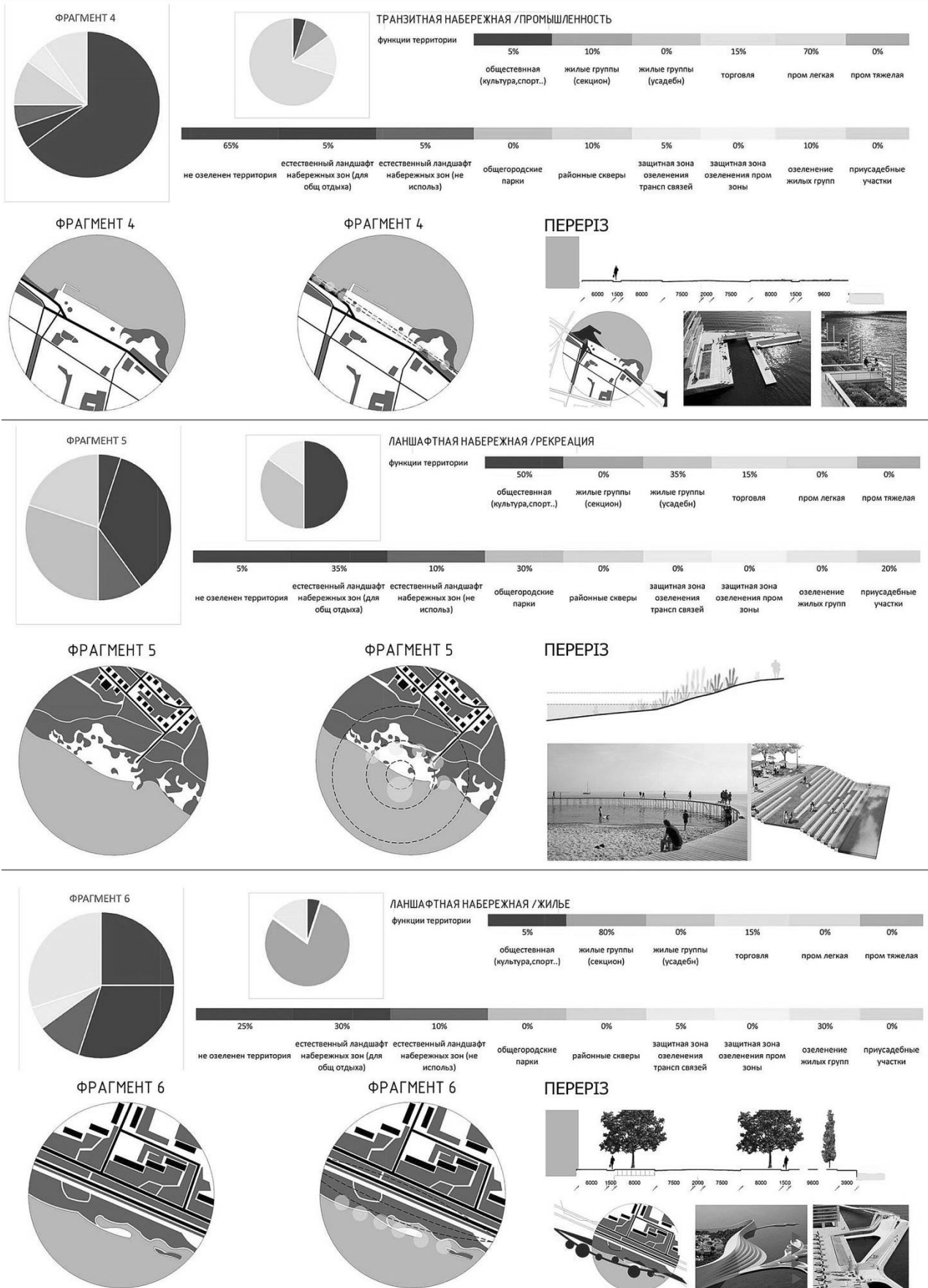

Рис.3 - Анализ фрагментов 4-6 приречковой зоны в структуре міста. Стратегії трансформацій прибережної смуги.

Дані положення дозволяють сформувати типи контактних просторів в межах прирічкових територій, як сукупність кількох рівнів діалогової взаємодії: функціонального, об'ємно-просторового, композиційного, візуального, пластичного, історико-культурного. Такими контактними просторами в міському середовищі саме і можуть стати еко-кластери.

Еко-кластер формується як частина єдиної ландшафтно-рекреаційної форми міста, що складається з окремих локальних елементів цієї форми: парків, кварталів дерев, зелених площ, скверів, бульварів, алей, еспланад, островів, садів на воді, тощо. Кластер виступає елементом для формування ландшафтно-архітектури та створює умови для зеленого будівництва за рахунок підтримки сприятливого мікроклімату середовища: вологість, температура, рухливість повітряних мас, зниження навантаження на міську інфраструктуру та відновлення озеленення житлових територій.

В науковій роботі еко-кластер розглядається як частина міської зеленої території, що проходить період реабілітації з метою збільшення відсотка озелених просторів у своїй структурі, або як рекреаційний елемент, що формується на воді з метою забезпечення безперервного рекреаційного пішохідного коридору - комфортного екологічно стійкого міського середовища. Такі кластери можуть стати сполучними елементами, між існуючими зеленими зонами. Таким чином, формується багатоскладовий урбаністичний «поліфункціональний пазл» з пріоритетом створення і розвитку суспільно-рекреаційних зон, що виходять до акваторії р. Дніпро.

Інтегрування еко-кластерів в структуру прирічкових територій. Зміна якості міського середовища в напрямку вектора сталого розвитку території можлива на основі формування принципів та прийомів реабілітації прирічкових міських територій.

Істотно підвищити рівень інноваційної активності дозволить використання кластерного підходу у формуванні рекреаційних коридорів вздовж акваторії, впроваджуючи технопаркові структури заміщуючи промислові території, створюючи туристично-рекреаційні зони як полюси економічного зростання, формуючи комунікаційні простори, стійкі рекреаційні екокластери середовища. Одним з підходів до відновлення промислових територій є їх екологічна реабілітація: рекультивация територій, що потрапили в зону забруднення; трансформації в межах транспортної інфраструктури: велосипедних сполучень, розвиток високошвидкісного рейкового транспорту, організація комунікаційних комплексів в межах набережної.

Розвиток системи комплексного управління процесами в прирічковій зоні.

З одного боку, неконтрольоване самозаповнення міських територій

природними елементами впливає на загальний баланс озелених територій в містах, з іншого боку, провокує соціальні та містобудівні конфлікти. Така властивість «неконтрольованого озеленення» урбанізованих територій дозволяє містобудівній політиці оцінити резерви екологічно-орієнтованого розвитку. Наприклад, «Стратегія відкритих просторів», що започаткована в Великобританії, офіційно регламентує використання водоохоронних зон річок як коридорів екологічного міського каркасу. Ця стратегія також розглядає незначні за площею, але важливі «озеленені островці» між будинками та уздовж доріг як «неформальні природні території», що теж відіграють свою роль у формуванні системи відкритих міських просторів [3].

Головною тезою стає факт, що прирічкові зони потребують спеціального підходу та стратегії до управління їх розвитком без шкоди для навколишнього середовища. У міжнародній практиці підхід комплексного управління прибережними зонами засновано у 1996 р. Європейською Комісією, він має назву «Integrated Complex Zone Management» («ICZM» / «КУПЗ»). Загальна мета процесу управління полягає у введенні в практику сталого розвитку збереження прибережних зон разом з підтримкою їх біорізноманіття і спрямовується на збалансоване використання берегової зони та контроль діяльності людини в межах даної території [12].

Висновки.

Представлений підхід здатен створити методологічну базу для теоретичного та проектного архітектурно-просторового моделювання прирічкової забудови на етапі її нового формування або реконструкції. Встановлено, що акваторія в планувальній структурі міста сприймається як лінійний об'єкт, контактна зона багаторівневої візуальної та композиційної взаємодії міської акваторії з прибережною архітектурною забудовою.

Визначено, що функції контактної зони дозволяють розглядати її в двох аспектах: як ефективний інструмент комплексного моніторингу за станом природного, антропогенного і культурного ландшафту акваторії, а також як робочий інструмент концептуального та проектного моделювання.

Встановлено, що головною складовою екологічної інфраструктури міста є природний каркас, система зелених насаджень і акваторій міста. Формування рекреаційного кластера в даній системі дозволить забезпечити безперервність природного каркасу з урахуванням багатонаправленості його формувальної структури. Зв'язок рекреаційного кластера з приміським зеленим поясом і акваторією сприятиме формуванню єдиної пішохідно-рекреаційної системи як на території міста, так і за його межами.

Література

1. Білоконь Ю.М. Регіональне планування. Теорія і практика. Київ: Логос, 2003. 246 с.
2. Вадимов В. М. Город и река (планировочные аспекты). Полтава, 2000. 214 с. 21.
3. Внесення змін до генерального плану розвитку міста. Розділ «Охорона навколишнього природного середовища (звіт про стратегічну екологічну оцінку)». Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Державне підприємство «Український державний науково-дослідний інститут проектування міст «ДІПРОМІСТО» імені Ю.М. Білоконя», Київ, 2019, 64 с.
4. Внесення змін до генерального плану розвитку міста Дніпропетровськ. Пояснювальна записка. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Державне підприємство «Український державний науково-дослідний інститут проектування міст «ДІПРОМІСТО» імені Ю.М. Білоконя», Київ, 2019, 206 с.
5. Гельфонд А. Л. Город у реки. Идентичное и глобальное. Приволжский научн. журнал. 2017. С. 137-141.
6. Мерилова И. Комплексная оценка урбоэкологического состояния горда Днепр. Проблематика и пути решения. Містобудування та територіальне планування: наук.-техн. зб. КНУБА. Київ, 2020. Вип. 70. С. 384-393.
7. Мерилова І. О. Світовий досвід реорганізації індустріальних територій в міські об'єкти рекреації. Сучасні проблеми архітектури та містобудування: наук.-техн. зб. КНУБА. Київ, 2019. №54. С. 289-297.
8. Мерилова И. А., Невгомонный Г. У., Речиц А. А. Парадигма развития депрессивных промышленных территорий в условиях постиндустриальной экономики. Містобудування та територіальне планування: наук.-техн. зб. КНУБА. Київ, 2020. Вип. 74. С. 215-232.
9. Милькина И. В. Теоретические основы формирования стратегии инновационного развития территорий. Инновации, № 10, 2007. С. 81.
10. Нефедов В. А. Ландшафтный дизайн и устойчивость среды. С.-Петербург: Полиграфист, 2002. 295 с.
11. Панченко Т. Ф. Проектирование курортов и зон отдыха. Киев: Будівельник, 1983. 101 с.
12. Розпорядження КМ України «Про схвалення Концепції національної екологічної політики України на період до 2020 року». № 880-р від 17.10.2007.
13. Родионов И. В. Евгений Яшунский: Корона над Днепром. Запорожье: ПРИВОЗ ПРИНТ, 2018. 176 с. с ил.

14. Родионов И. В. Набережная имени...: биографический очерк. Запорожье: ПРИВОЗ ПРИНТ, 2012. 160 с. с ил.

15. Рубан Л. І. Методологічні основи архітектурно-ландшафтної організації прибережних та водних територій: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора арх.: спец 18.00.04, Київ: КНУБА, 2020. 26 с.

16. Самойленко Є. В. Проблеми функціонального використання територій міста в контексті архітектурно-ландшафтної організації прирічкового простору. Містобудування та територіальне планування. Київ: КНУБА, 2014. №53. С. 462-467.

17. Шульга Г. М. Містобудівні основи просторового планування гірських рекреаційних територій (на прикладі Українських Карпат): дис. на здобуття наук. ступеня доктора арх.: спец 18.00.04, Київ: КНУБА, 2018. 412 с.

18. Merylova I. O., Sokolova K. V. A human in the urban space of the globalized world. *Anthropological Measurements of Philosophical Research*, 2020, No.18– P. 113-120.

19. Panchenko, T. Territory planning and tourism development in the coastal zone of Ukraine. *Transfer of Innovative Technologies 2019 Vol 2(1)*, P. 15-25.

20. Paris, R. La valeur des délaissés. *Catalogue de l'exposition à l'Institut Français d'Architecture; L'Atelier La forêt des délaissés*. 2000. P. 19-29.

21. Secchi, B. *Première leçon d'urbanisme*. Marseille: Édition Parenthèses, 2006. 145 p.

References

1. Bilokon' Y. M. (2003). *Regional planning. Theory and practice*. [Регіональне планування. Теорія і практика] Kyiv: Lohos, 246. (in Ukrainian)

2. Vadimov V. M. (2000). *City and river (planning aspects)*. [Город у река (планировочные аспекты)] Poltava, 214. (in Russian)

3. Making changes to the master plan of the city. Section «Environmental Protection (Strategic Environmental Assessment Report)». [Внесення змін до генерального плану розвитку міста. Розділ «Охорона навколишнього природного середовища (звіт про стратегічну екологічну оцінку)»] (2019). Ministry of Regional Development, Construction and Housing of Ukraine, Ukrainian State Research Institute of Urban Design «DIPROMISTO named after Y. M. Bilokon». Kyiv: DIPROMISTO. 66. (in Ukrainian)

4. Making changes to the general development plan of the city of Dnepropetrovsk. [Внесення змін до генерального плану розвитку міста Дніпропетровськ. Пояснювальна записка] Ministry of Regional Development, Construction and Housing of Ukraine, Ukrainian State Research Institute of Urban Design

«DIPROMISTO named after Y. M. Bilokon». Kyiv: DIPROMISTO. 206. (in Ukrainian)

5. Hel'fond A. L. (2017). City by the river. Identical and global. [Horod u reky. Ydentychnoe y hlobal'noe]. *Pryvolzhskyy nauchn. Zhurnal*, 137-141. (in Russian)

6. Merylova I. O. (2020). Comprehensive assessment of the urban ecological state of the city of Dnipro. Problems and solutions. [Kompleksnaya otsenka urboekolohycheskoho sostoyannya horoda Dnepr. Problematyka y puty reshenyya] *Mistobuduvannya ta terytorial'ne planuvannya: nauk.-tekhn. zb.* Kyiv: KNUBA, Vyp (№70), 384-393. (in Russian)

7. Merylova I. O. (2019). World experience of reorganization of industrial territories into urban recreation facilities. [Svitovyy dosvid reorhanizatsiyi industrial'nykh terytoriy v mis'ki ob'yekty rekreatsyyi] *Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannya: nauk.-tekhn. zb.* Kyiv: KNUBA, Vyp (№54), 289-297. (in Ukrainian)

8. Merylova I. A., Nevhomonnyy H. U., Rechyts A. A. (2020). The paradigm of the development of depressed industrial territories in a post-industrial economy. [Paradyhma razvytyya depressyvykh promyshlennykh terytoriy v uslovnyakh postyndustrial'noy ekonomyky] *Mistobuduvannya ta terytorial'ne planuvannya: nauk.-tekhn. zb.* Kyiv: KNUBA. Vyp. (№74), 215-232. (in Russian)

9. Myl'kina Y. V. (2007). Theoretical foundations of the formation of a strategy for innovative development of territories. [Teoretycheskiye osnovy formyrovannya stratehyy ynnovatsyonnoho razvytyya terytoriy] *Ynnovatsyy*, Vyp (№ 10), 81. (in Russian)

10. Nefedov V. A. (2002) Landscaping and environmental sustainability. [Landshaftnyy dyzayn y ustoychivost' sredey] S.-Peterburh: Polyhrafyst, 295. (in Russian)

11. Panchenko T. F. (1983). Designing resorts and recreation areas. [Proektyrovanye kurortov y zon otdykha] Kyiv: Budivel'nyk, 101. (in Russian)

12. Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine «On approval of the Concept of the national environmental policy of Ukraine for the period up to 2020». [Rozporyadzhennya KM Ukrayiny «Pro skhvalennya Kontseptsiyi natsional'noyi ekolohichnoyi polityky Ukrayiny na period do 2020 roku»] № 880-r vid 17.10.2007. (in Ukrainian)

13. Rodyonov Y. V. (2018). Evgeny Yashunsky: Crown over the Dnieper. [Evhenyy Yashunskyy: Korona nad Dneprom] Zaporozh'e: PRYVOZ PRYNT, 176. (in Russian)

14. Rodyonov Y. V. (2012). Embankment named...: biographical sketch. [Naberezhnaya ymeny...: byohrafycheskyy ocherk] Zaporozh'e: PRYVOZ PRYNT, 160. (in Russian)

15. Ruban L. I. (2020). Methodological bases of architectural and landscape organization of coastal and water territories. [Metodolohichni osnovy arkhitekturno-landshaftnoyi orhanizatsiyi pryberzhnykh ta vodnykh terytoriy] avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya doktora arkh.: 18.00.04, Kyiv: KNUBA. 26. (in Ukrainian)
16. Samoilenko Y. V. (2014). Problems of functional use of the city territories in the context of architectural and landscape organization of the river space. [Problemy funktsional'noho vykorystannya terytoriy mista v konteksti arkhitekturno-landshaftnoyi orhanizatsiyi pryrychkovoho prostoru] *Mistobuduvannya ta terytorial'ne planuvannya*, Kyiv: KNUBA, Vyp (№53), 462-467. (in Ukrainian)
17. Shul'ha H. M. (2018). Urban planning bases of spatial planning of mountain recreational territories (on the example of the Ukrainian Carpathians). [Mistobudivni osnovy prostorovoho planuvannya hirs'kykh rekreatsinykh terytoriy (na prykladi Ukrayins'kykh Karpat)] dys. na zdobuttya nauk. stupenya doktora arkh.: 18.00.04, Kyiv: KNUBA, 412. (in Ukrainian)
18. Merylova I. O., Sokolova K. V. (2020). A human in the urban space of the globalized world. *Anthropological Measurements of Philosophical Research*, No.18, 113-120. (in English)
19. Panchenko T. (2019). Territory planning and tourism development in the coastal zone of Ukraine. *Transfer of Innovative Technologies*. Vol 2(1), 15-25. (in English)
20. Paris R. (2000). La valeur des délaissés. *Catalogue de l'exposition à l'Institut Français Architecture; L'Atelier La forêt des délaissés*. 19-29. (in French)
21. Secchi B. (2006). Première leçon d'urbanisme. Marseille: Édition Parenthèses, 145. (in French)

Аннотация

Вадимов Вадим Митрофанович, доктор архитектуры, профессор, заведующий кафедры градостроительства и архитектуры, Национальный университет «Полтавская политехника им. Юрия Кондратюка».

Мерилова Ирина Александровна, кандидат архитектуры, доцент кафедры архитектурного проектирования и градостроительства, Приднепровская государственная академия строительства и архитектуры.

Самойленко Евгения Витальевна, ассистент кафедры архитектурного проектирования и градостроительства, Приднепровская государственная академия строительства и архитектуры.

Стратегия развития прибрежных территорий крупного города.

Статья доказывает, что системный подход к градостроительной организации прибрежных территорий включает Сложные экологические и рекреационные задачи. В исследовании подробно рассматривается

необходимость создания комплексной стратегии восстановления прибрежной зоны. Обосновывается комплекс мероприятий, среди которых выделяется активизация водоохраных функций прибрежных районов, реабилитация нарушенных территорий, использование рекреационного и градостроительного потенциала прибрежных территорий для формирования рекреационной базы вдоль акватории, разработка интегрированной системы управления процессами прибрежных зон и интеграция эко-кластеров в структуру прибрежных территорий.

В статье рассматривается возможность создания экологического кластера, который обеспечит преемственность природного каркаса с учетом многовекторности формирования в городском пространстве. Такое соединение эко-кластера с пригородным зеленым поясом и акваторией позволит беспрепятственно создать пешеходно-рекреационный каркас в городе и за его пределами.

Установлено, что введение экологического кластера в структуру речной территории будет способствовать озеленению города и повлияет на моделирование экологической инфраструктуры.

В статье представлен графический материал, иллюстрирующий формирование рекреационного каркаса города Днепра, и представлены схемы стратегии трансформации прибрежной полосы в разных частях городской набережной.

Ключевые слова: приречные территории; водный диаметр; рекреационной каркас; ревитализация; экологический кластер.

Annotation

Vadimov Vadim, Doctor of Architecture, Professor, Head of the Department of Urban Planning and Architecture, National University «Poltava Polytechnic named by Yuri Kondratyuk».

Merylova Iryna, Candidate of Architecture, Associate Professor of the Department of Architectural and Urban Planning, Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture.

Samoilenko Yevheniia, Assistant of the Department of Architectural and Urban Planning, Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture.

Strategy for the development of the urban waterfront areas.

The article describes a systematic approach to the urban planning organization of riverside areas. It includes complex environmental and recreational tasks, issues of surface runoff management within the catchment area, protection of territories from flooding and inundation. They can be implemented by means of a landscape approach and corresponding planning documents.

The landscape approach presented in the article can be used as a methodological basis for theoretical, as well as design and spatial modeling of waterfront buildings at the stage of their construction or reconstruction.

The article presents a strategy for renovation in the riverside area: improvement of water protection functions; rehabilitation of disturbed territories; the use of recreational and urban planning potential of such territories for creating a recreational framework on the waterfront; integration of eco-clusters into the structure of riverside territories and the development of an integrated management system for waterfront zones.

The article considers the possibility of creating a recreational cluster, which will ensure certain continuity of natural framework, regarding its multi-vector formation in the urban space. This connection of the recreational cluster with the suburban green belt and water area, will allow establishing a pedestrian and recreational framework inside and outside the city. It is established that the introduction of a recreational cluster in the structure of the riverside area will contribute to the greening of the city, and will affect the modeling of ecological infrastructure.

The article presents a graphic material illustrating the formation of recreational framework of Dnipro city and provides the schemes for the riverside transformation strategy in different parts of the city embankments.

Key words: waterfront areas; water diameter; recreational framework; revitalization; ecological cluster.